

COMISIA EUROPEANĂ

Strasbourg, 18.4.2012
SWD(2012) 95 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**privind exploatarea potențialului ocupării forței de muncă în sectorul serviciilor
destinate persoanelor și gospodăriilor**

Care însoțește documentul

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Către o redresare generatoare de locuri de muncă

{COM(2012) 173 final}
{SWD(2012) 90 final}
{SWD(2012) 92 final}
{SWD(2012) 93 final}
{SWD(2012) 96 final}
{SWD(2012) 97 final}
{SWD(2012) 98 final}
{SWD(2012) 99 final}
{SWD(2012) 100 final}

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**privind exploatarea potențialului ocupării forței de muncă în sectorul serviciilor
destinate persoanelor și gospodăriilor**

Care însoțește documentul

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Către o redresare generatoare de locuri de muncă

CUPRINS

1.	INTRODUCERE	3
2.	DEFINIREA ȘI MĂSURAREA SERVICIILOR DESTINATE PERSOANELOR ȘI GOSPODĂRIILOR	4
3.	PIAȚA MUNCII ȘI PROVOCĂRILE POLITICE	11
4.	CALEA DE URMAT	16

Declarație de declinare a responsabilității: *Prezentul document este un document de lucru al serviciilor Comisiei Europene, cu scop informativ. Acesta nu reprezintă poziția oficială a Comisiei cu privire la tema prezentată și nici nu anticipează o astfel de poziție.*

1. INTRODUCERE

Pentru a crea oportunități de angajare în perioadele de consolidare fiscală și pentru a aduce rata de ocupare a forței de muncă a persoanelor între 20 și 64 de ani la 75% până în 2020¹, Analiza anuală a creșterii pentru anul 2012 a subliniat necesitatea ca statele membre să acorde prioritate „dezvoltării inițiativelor care facilitează dezvoltarea sectoarelor cu cel mai mare potențial de ocupare a forței de muncă, inclusiv din economia cu emisii scăzute de carbon și care utilizează în mod eficient resursele (locurile de muncă „ecologice”), din sectorul serviciilor de sănătate și sociale („locurile de muncă ale halatelor albe”), precum și din furnizarea altor servicii pentru persoane fizice și gospodării și din economia digitală”². Ca parte a strategiei Europa 2020, inițiativa emblematică „Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă”³ are ca obiectiv să contribuie la realizarea obiectivelor pentru 2020 prin îmbunătățirea competențelor, prin anticipare și prin adaptare.

Activitățile care contribuie la asigurarea bunăstării familiilor și cetățenilor, precum serviciile de îngrijire la domiciliu și serviciile gospodărești au un important potențial de creare de locuri de muncă. Serviciile de îngrijire la domiciliu fac parte din „locurile de muncă ale halatelor albe” împreună cu serviciile de asistență medicală și activitățile de îngrijire și asistență, în timp ce serviciile menajere sunt servicii la limita acestei categorii. Cererea de servicii de îngrijire și alte servicii gospodărești se așteaptă să crească din cauza unei tendințe importante de îmbătrânire a populației care se înregistrează în toate statele membre, combinată cu scăderea preconizată a numărului de potențiali îngrijitori în cadrul familiei.

În dezbaterile politice din multe state membre, serviciile destinate persoanelor și gospodăriilor sunt adesea menționate ca un posibil răspuns la următoarele aspecte:

- ***un mai bun echilibru între viața profesională și cea privată*** atins prin creșterea externalizării activităților zilnice la domiciliu, precum și a asistenței pentru persoanele în vârstă și pentru copii. Serviciile de asistență accesibile și abordabile sunt, de asemenea, o importantă condiție prealabilă pentru mărirea ratei de participare a femeilor pe piața muncii.
- ***crearea de oportunități de angajare*** pentru lucrătorii relativ slab calificați, în special în ceea ce privește serviciile gospodărești, la un cost redus pentru finanțele publice, prin încurajarea furnizării de servicii gospodărești în cadrul economiei formale, mai degrabă decât în cadrul economiei subterane. Crearea de locuri de muncă reprezintă, de asemenea, un factor în luarea în considerare a costului diferitelor opțiuni pentru îngrijirea pe termen lung.
- ***ameliorarea calității asistenței*** datorită unei forțe de muncă cu competențe adecvate și care beneficiază de condiții bune de muncă, sub rezerva controalelor de calitate pentru prestatorii de servicii.

Transferarea acestor servicii din economia subterană către economia formală și faptul că multe dintre aceste servicii sunt prestate de lucrători care desfășoară activități independente și întreprinderi mici și mijlocii vor contribui, de asemenea, la crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi și IMM-uri.

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm

² http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/monitoring-progress/annual-growth-surveys/index_ro.htm

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=ro&catId=958>

Chiar dacă ocuparea forței de muncă în serviciile destinate persoanelor și gospodăriilor intră în sfera de responsabilitate a statelor membre, reflecția comună este utilă deoarece toate statele membre se confruntă cu aceleași provocări. Schimbul de bune practici, analize și experiențe ar putea contribui la găsirea de răspunsuri adecvate la problemele existente în prezent în acest domeniu din economie, dar și la viitoarele necesități ce decurg din evoluțiile demografice. În conformitate cu principiul subsidiarității, serviciile Comisiei prezintă acest document pentru dezbatere către toate părțile interesate, în special autoritățile naționale, partenerii sociali, utilizatorii și prestatorii de servicii.

2. DEFINIREA ȘI MĂSURAREA SERVICIILOR DESTINATE PERSOANELOR ȘI GOSPODĂRIILOR

În sensul prezentului document, termenul „servicii destinate persoanelor și gospodăriilor” (SPG) acoperă o gamă largă de activități care contribuie la bunăstarea familiilor și persoanelor individuale la domiciliul acestora: îngrijirea copiilor (IC), îngrijire pe termen lung (ITL) pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele cu dizabilități, servicii de curățenie, meditații școlare, reparații, pază, grădinărit, asistență TIC etc.

Pe baza informațiilor statistice disponibile, putem indica numai o aproximare a acoperirii NACE⁴ a SPG și amploarea oficială a ocupării forței de muncă în acest domeniu, care este estimată la 7,5 milioane locuri de muncă .

IC și ITL pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele cu dizabilități sunt servicii sociale, adesea furnizate de către actorii economiei sociale și joacă un rol esențial în menținerea coeziunii sociale. Acestea sunt în general considerate ca fiind de interes general și sunt adesea finanțate din bugetele publice. La nivelul UE, coordonarea politicilor privind furnizarea acestor servicii sociale are loc în cadrul metodei deschise de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială⁵. În ceea ce privește ITL, Comitetul pentru protecție socială a adoptat un raport special privind ITL în aprilie 2008 și a lansat o nouă reflecție cu privire la căi noi care ar trebui explorate în legătură cu provocările ITL. Mai mult, IC și ITL, împreună cu alte servicii de interes general, au făcut obiectul unei dezbateri privind aplicarea normelor pentru piața internă și concurență: în acest context, Comisia a prezentat în decembrie 2011 un set de propuneri care permit consolidarea considerentelor sociale în achizițiile publice și a propus un regim de ajutor de stat nou și simplificat⁶. În cele din urmă, Comisia a promovat dezvoltarea în cadrul Comitetului pentru protecție socială a unui cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale⁷, care ar trebui să servească drept sistem de referință pentru definirea, asigurarea, evaluarea și îmbunătățirea calității acestor servicii.

⁴ Aceste activități acoperă mai multe sectoare NACE sau părți ale acestora, în special NACE Rev.2, 88 (activități de asistență socială, fără cazare), 97 (activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic) 96, (alte activități de servicii pentru persoane), 82.99 (alte activități de servicii de sprijin pentru întreprinderi) și 78 (activități de servicii privind forța de muncă).

⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=755&langId=en>

⁶ A se vedea regulile specifice privind ajutoarele de stat pentru serviciile de interes economic general în: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/public_services_en.html. A se vedea, de asemenea, Comunicarea privind serviciile sociale de interes general „Punerea în aplicare a programului comunitar de la Lisabona: Serviciile sociale de interes general în Uniunea Europeană”, COM (2006) 177, 26 aprilie 2006; Comunicarea „Servicii de interes general, inclusiv servicii sociale de interes general: un nou angajament european” COM (2007) 725 final, 20 noiembrie 2007; Primul și al doilea raport biennial privind serviciile sociale de interes general [SEC (2008) 2179 din 2 iulie 2008 și SEC (2010) 1284 din 22 octombrie 2010]; Ghid privind aplicarea în ceea ce privește serviciile de interes economic general și, în special serviciile sociale de interes general, a normelor Uniunii Europene în materie de ajutoare de stat, achiziții publice și piață internă, SEC (2010) 1545 final din 7.12.2010; Comunicarea „Un cadru de calitate pentru serviciile de interes general în Europa”, COM (2011) 900 din 20 decembrie 2011.

⁷ SPC/2010/10/8 final.

Serviciile destinate persoanelor și gospodăriilor au un număr de caracteristici foarte interesante din punct de vedere al politicii de ocupare a forței de muncă:

- conținut de import scăzut (activități produse la nivel local), ceea ce implică o pierdere de import scăzută în cazul unei intervenții publice;
- conținut ridicat al ocupării forței de muncă, implicând un efect potențial important pentru crearea de locuri de muncă în caz de sprijin public;
- niveluri diferite de competențe tehnice (posibilitățile de bricolaj în anumite domenii, cerințele mai mari în cazul serviciilor de asistență medicală), dar, în general, este necesar un nivel decent de competențe informatice și de competențe bune relaționale și sociale;
- productivitatea scăzută în unele din domeniile implicate, dar un potențial de a crește indirect productivitatea în cazul în care clienții SPG sunt în măsură să se concentreze mai mult asupra propriei activități, cu o productivitate sporită;
- datorită predominanței de lucrători cu activitate nedeclarată în aceste sectoare, intervenția publică nu este de natură să genereze o modificare a ocupării forței de muncă din alte sectoare;
- o nevoie tot mai mare de aceste servicii cauzată de îmbătrânirea populației și necesitatea de a mări rata de participare a femeilor pe piața muncii. Activitățile SPG ajută la o mai bună echilibrare a vieții profesionale cu cea privată și își sporesc efectul prin creșterea numărului de ore lucrate sau revenirea pe piața forței de muncă.

În mod tradițional, SPG sunt furnizate în principal de către femei, prin și în interiorul gospodăriilor. Parte din aceste sarcini au fost externalizate în mod progresiv în afara gospodăriilor (catering, curățătorie, cămine de zi și instituții de îngrijire pentru persoanele în vârstă) sau în cadrul gospodăriilor, către lucrători externi direct sau indirect angajați de gospodăria. Astfel cum s-a menționat anterior, autoritățile publice au fost, de asemenea, implicate în organizarea și finanțarea ATL și IC, ca instrumente de politici sociale.

2.1. Asigurarea SPG în gospodărie

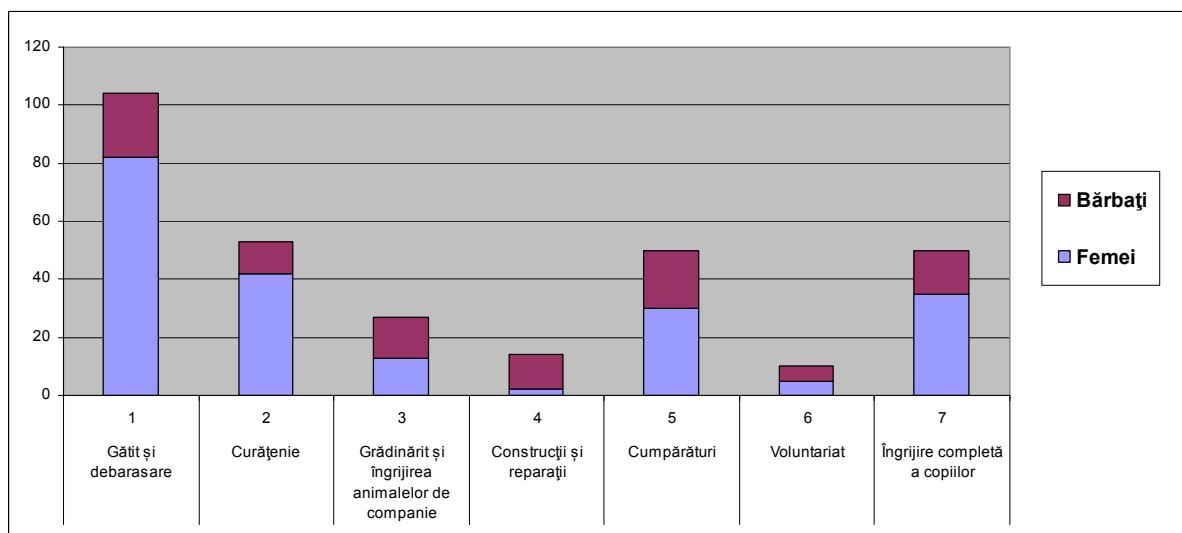
Estimările OCDE⁸ arată că membrii adulți ai gospodăriilor din statele europene membre ale OCDE au alocat în medie **2,5 ore pe zi activităților gospodărești și de îngrijire**. Femeile sunt mult mai implicate (3,5) ore în comparație cu bărbații (1,5 ore) (a se vedea figura 1). Cea mai mare parte din activitățile neremunerate reprezintă activități gospodărești de rutină (gătit, curățenie, grădinarit și întreținere în gospodărie) și activitățile de îngrijire.

Presupunând că 331 milioane de persoane din populația UE cu vârsta între 15 și 65 de ani (active și inactive) ar petrece fiecare 2,5 ore pe zi pentru activități gospodărești și de îngrijire, aceasta reprezintă +/- 830 de milioane de ore/zi de activități gospodărești în UE sau echivalentul în normă întreagă a aproape 100 milioane EUR. Externalizarea unora dintre aceste activități ar putea reprezenta o sursă importantă de noi locuri de muncă (activități independente, crearea sau dezvoltarea IMM-urilor).

Figura 1: Minute pe zi dedicate activității defalcate pe bărbați și femei

⁸

Society at a Glance 2011-OECD social indicators, paginile 12 & 22. OCDE

Source: "Society at a Glance 2011-OECD social indicators"⁹

În plus, un raport Eurofound din 2011¹⁰ a concluzionat că aproximativ 80% din timpul petrecut pentru îngrijirea persoanelor cu handicap sau a persoanelor în vârstă dependente este oferit de către furnizori informali de îngrijiri, în special din cadrul aceleiași gospodării, sau prieteni și vecini, fără niciun impact asupra cheltuielilor publice. Chiar dacă un furnizor informal de îngrijiri poate primi plăți neoficiale de la o persoană care primește îngrijire, aceasta nu corespunde unei relații angajator-angajat.

Cu toate acestea, creșterea ratei de ocupare a forței de muncă feminine (de la 51,2% în 1997 la 58,2% în 2010) implică mai puțin timp petrecut la domiciliu și o necesitate de regândire a îngrijirii copiilor și a persoanelor în vârstă în interiorul gospodăriei, precum și a activităților gospodărești. De asemenea, creșterea ratei de divorț¹¹ poate reduce activitățile tradiționale de sprijin acordat persoanelor în vârstă. Datele disponibile pentru perioada 1970-2007 arată că această tendință se regăsește în întreaga Europă, cu unele diferențe între mai multe state membre. La nivelul UE, rata absolută a divorțurilor¹² a crescut de la 0,9% în 1970 la 2,1% în 2007, cu vârfuri în Austria, Belgia, Germania, Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Țările de Jos, Suedia și Regatul Unit.

Al doilea Studiu european privind calitatea vieții – Viața de familie și viața profesională¹³ a subliniat faptul că un volum excesiv de activitate, datorat obligațiilor profesionale sau familiale duce la o reducere substanțială a satisfacției cu privire la viață. De asemenea, cel de-al cincilea studiu european privind condițiile de muncă¹⁴ a arătat că aproape o cincime dintre lucrătorii europeni au dificultăți în atingerea unui echilibru satisfăcător între viața profesională și cea privată. Femeile care exercită o activitate profesională lucrativă cu normă întreagă în afara propriei gospodării încearcă un sentiment de conflict între viața profesională și cea privată și au tendința de a fi mai puțin satisfăcute de viață decât femeile care lucrează exclusiv

⁹

Se poate face o distincție între: asistență fizică, îngrijire educativă și recreativă a copiilor și călătoriile legate de oricare dintre celelalte două categorii, de exemplu, conducerea unui copil la școală, la un medic sau la practicarea activităților sportive

¹⁰

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1093.htm>

¹¹

Raport demografic 2010 pagina 68: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6824&langId=en>

¹²

Raportul dintre numărul de divorțuri înregistrate în cursul anului și media populației pe anul respectiv (Eurostat).

¹³

Al doilea studiu european privind calitatea vieții: Viața de familie și viața profesională, Eurofound (martie 2010)

¹⁴

Al cincilea studiu european privind condițiile de muncă (2010):

<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2010/74/en/3/EF1074EN.pdf>

la domiciliu. Deoarece ocuparea locurilor de muncă de către femei este o parte importantă a prosperității noastre economice, ar trebui să fie stabilite condiții mai bune pentru a contribui la o mai bună echilibrare a vieții profesionale cu cea privată și pentru a susține participarea femeilor pe piața muncii.

O bună acoperire a structurilor de îngrijire a copiilor este esențială pentru a crește rata de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor și pentru a îndeplini obiectivul principal de ocupare a forței de muncă stabilit în cadrul strategiei Europa 2020¹⁵. În ceea ce privește structurile de îngrijire a copiilor, cheltuielile ar trebui să fie, de asemenea, considerate o investiție în viitor. Calitatea îngrijirii copiilor poate contribui la dezvoltarea competențelor și capacităților de învățare a copiilor de vârstă mică (mai ales în cazul celor defavorizați). În general, familiile au posibilitatea de a alege între utilizarea serviciilor creșelor, să plătească o persoană pentru a avea grijă de aceștia în mod individual la domiciliu, să implice membrii familiei sau să aibă ele însele grijă de copii. Această alegere va depinde de prețul serviciilor și de disponibilitatea locurilor. Prin urmare, alegerea lor va avea impact asupra ratei de ocupare a forței de muncă. În general, lipsa de IC sau ITL oficiale ar putea fi compensată prin mecanisme informale care sprijină participarea la angajarea formală a utilizatorilor, dar nu a furnizorilor.

2.2. Sprijinul autorităților publice pentru îngrijirea copiilor și îngrijirea pe termen lung

La nivelul statelor membre, autoritățile publice sprijină IC și ITL, în conformitate cu obiectivele de politică socială, întrucât aceste servicii au un rol esențial în incluziunea socială și sunt o condiție prealabilă pentru a mări rata de participare a femeilor pe piața muncii. Intervenția publică în organizarea și finanțarea IC și ITL are scopul de a asigura dreptul tuturor de a avea acces la servicii de înaltă calitate, indiferent de starea materială sau de venit, precum și sustenabilitatea pe termen lung a sistemelor de asigurare a acestora.

Autoritățile publice fie oferă serviciile în mod direct, fie susțin furnizarea acestora de către furnizorii privați (cu sau fără scop lucrativ), având în același timp obligația de a asigura conformitatea cu normele UE privind ajutoarele de stat. Adesea, îngrijirea la domiciliu pentru persoanele în vârstă, în rândul cărora incidența problemelor sau a handicapurilor este mai mare, și pentru persoanele cu handicap trebuie să fie completate de servicii gospodărești.

Autoritățile publice pot sprijini, de asemenea, cererile de IC și ITL prin indemnizații de întreținere (de exemplu, în Germania, Italia și Franța), alocații familiale sau reduceri fiscale în legătură cu costurile suportate pentru serviciile de îngrijire¹⁶.

Îngrijirea bătrânilor

Serviciile de îngrijire pe termen lung (ITL) sunt necesare pentru persoanele care depind de ajutor pentru efectuarea activităților zilnice ca, de exemplu, pentru a se hrăni, pentru a se spăla, pentru a se îmbrăca, pentru a se culca sau pentru a folosi toaleta. ITL este acordată fie informal (a se vedea secțiunea precedentă), fie formal de către asistenții de îngrijire. Îngrijirea

¹⁵ „Progrese înregistrate ceea ce privește egalitatea între femei și bărbați”, document de lucru al serviciilor Comisiei, care va fi publicat

¹⁶ În Franța, au fost puse în aplicare beneficii suplimentare și reduceri de impozite destinate îngrijirii persoanelor în vârstă (alocația personală de autonomie - APA) și pentru îngrijirea copiilor până la 3 ani în funcție de venitul părinților (alocații pentru copii de vârstă mică - APJE)

formală este acordată la domiciliu sau în instituții (cum ar fi centrele de asistență și îngrijire medicală) și în general o parte a costurilor este suportată de autoritățile publice.

Unele state membre au avut în vigoare de mulți ani servicii de îngrijire la domiciliu relativ cuprinzătoare, iar necesitățile de ITL ale populației sunt satisfăcute pe deplin de către sistemul oficial. În alte state membre care au tradiții de bunăstare mai orientate către familie, abordările globale pentru îngrijirea pe termen lung au început să se dezvolte relativ recent. Pe de altă parte, un număr mare de persoane nu primesc îngrijire formală și se bazează exclusiv pe servicii de asistență medicală informală în alte state membre¹⁷.

Servicii de îngrijire a copilului

Necesitățile familiilor și oferta de îngrijire a copiilor variază în funcție de vârsta copiilor (concediul de maternitate/pentru creșterea copilului, perioadele de timp între maternitate/concediul pentru creșterea copilului și intrarea copilului în învățământul obligatoriu și pe durata învățământului obligatoriu). Asigurarea IC la o calitate rezonabilă și la un preț accesibil este extrem de importantă pentru părinții care lucrează. În întreaga Europă, cu toate acestea, disponibilitatea, calitatea și accesibilitatea IC diferă mult. Datele statisticilor Uniunii Europene referitoare la venit și la condițiile de viață (EU-SILC) arată că unele state membre dispun de acorduri formale de amplasare (inclusiv învățământul preșcolar), în timp ce altele se bazează mai mult pe alte aranjamente (precum persoane care îngrijesc copiii și/sau familie, prieteni sau vecini). În categoria de vârstă 0-2 ani, utilizarea unor tipuri formale de IC variază de la 73% în Danemarca la numai 2% în Republica Cehă și Polonia¹⁸. În cadrul strategiei pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați, Comisia va prezenta un raport asupra rezultatelor înregistrate de statele membre în ceea ce privește structurile de îngrijire a copiilor.

Cererea pentru IC este influențată de rata participării părinților la piața muncii (mamele), numărul real de ore lucrate cu fracțiuni de normă, nivelul șomajului, durata concediului pentru creșterea copilului, programul de lucru al școlii și disponibilitatea alternativelor precum bunici și/sau alte mecanisme informale¹⁹.

2.3. Furnizarea de SPG de către lucrători cu activitate nedeclarată

Fără sprijin public, angajarea formală în cadrul SPG este destul de costisitoare pentru majoritatea populației și piața formală (a se vedea 2.2) pentru SPG este destul de limitată. Prin urmare, o parte semnificativă a SPG este furnizată în mod informal de către lucrători cu activitate nedeclarată. Acest lucru se datorează în mod clar diferenței dintre salarizarea netă a utilizatorului și costurile furnizorului de servicii pentru activitățile pe care utilizatorul le poate îndeplini el însuși.

Datorită naturii sale, munca nedeclarată este foarte dificil de estimat. Numai un număr limitat de studii au fost efectuate pentru a evidenția amplasarea muncii nedeclarate în UE. Un Eurobarometru special (n ° 284) privind „munca nedeclarată în Uniunea Europeană”²⁰ pe baza

¹⁷ Extras din raportul proiectului „Living independently at home: reforms in organisation and governance of European home care for older people and people with disabilities in 9 European countries” LIVINDHOME:
<http://www.sfi.dk/livindhome-7284.aspx>

¹⁸ Analiza a 30 de țări europene, 2009 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=545&furtherNews=yes>

¹⁹ Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine, COM(2011) 66 final

²⁰ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_284_en.pdf

unui studiu cu 26 755 de interviuri directe cu cetățeni UE în vârstă de 15 ani sau mai mult care trăiesc în cele 27 de state membre ale UE a fost publicat în octombrie 2007. În sondaj, definiția muncii nedeclarate nu a fost restricționată la activități efectuate pentru bani, ci a cuprins și activitatea desfășurată în schimbul unei remunerații în natură. Potrivit studiului, 11% din cetățenii UE-27 au recunoscut că au cumpărat bunuri sau servicii care aveau legătură cu munca nedeclarată. Dintre aceștia, 17% din cumpărători au declarat că au cumpărat servicii la domiciliu (de exemplu, grădinarit, curățarea locuințelor, îngrijire a copiilor sau a persoanelor în vârstă) și 8% au cumpărat servicii personale (de exemplu, servicii de coafură, sau meditații), ceea ce reprezintă 7,7 milioane și, respectiv, 3,5 milioane de persoane.

Dacă luăm în considerare cifrele și ținem seamă de faptul că există aproximativ 410 milioane de persoane în vârstă de peste 15 ani în Europa, este posibil să se stabilească că 45,1 milioane²¹ de persoane utilizează munca nedeclarată. Deoarece lucrătorii nedeclarați nu lucrează de obicei cu normă întreagă²², numărul potențial de lucrători cu activitate nedeclarată în serviciile pentru gospodărie este estimat la 1 milion. Aceasta este o estimare prudentă având în vedere probabilitatea subraportării în anchetele privind munca nedeclarată.

Cu toate acestea, această proiecție bazată pe Eurobarometru poate să subvalueze situația reală. Într-adevăr, datele recente din Germania și Italia²³ par să depășească această estimare. Germania este unul dintre statele membre cu cel mai înalt grad de ocupare informală a forței de muncă în gospodăriile particulare, se presupune că 90-95% din aceste activități în gospodăriile particulare sunt prestate în mod informal. Această cifră include ocuparea informală a forței de muncă de către migranții ilegali, precum și munca nedeclarată efectuată de vecini, prieteni și cunoștințe. Munca nedeclarată este în special răspândită în gospodăriile persoanelor în vârstă, cu cel puțin 500 000 – 600 000 de persoane care lucrează ca personal casnic informal. Italia are, de asemenea, o cotă importantă de ocupare informală a forței de muncă în gospodării private, unde mare parte din munca casnică este realizată de imigranți ilegali. Numărul real al migranților care furnizează îngrijire la domiciliu (numiți „badanti”²⁴) este necunoscut, având în vedere natura fenomenului. Cu toate acestea, numărul acestora este estimat între 0,7 și 1 milioane, care este mult mai mare decât numărul lucrătorilor din sectorul îngrijirii formale²⁵.

2.4 Sprijin public pentru furnizarea de SPG în scopul de a lupta împotriva muncii nedeclarate

Luând în considerare importanța muncii nedeclarate în cadrul sectoarelor SPG, autoritățile publice pot avea în vedere intervenții în scopul de a încuraja prestarea SPG în cadrul economiei formale. Această intervenție poate acoperi atât activitățile de îngrijire, cât și cele gospodărești.

Aceasta poate, în special, să ia forma unei intervenții directe în prețul plătit de către utilizator, de exemplu, prin bonuri de servicii care să vizeze anumite sarcini specifice. Consumatorul plătește doar o parte a costului real (apropiată de prețul de pe piața neagră) și autoritățile publice plătesc diferența.

²¹ Acesta este numărul de utilizatori de muncă nedeclarată, de exemplu 11% din 410 milioane.

²² Pe baza unui număr mediu de 200 de ore/an/lucrător nedeclarat (aproximativ a 8-a parte din timpul mediu lucrat de un lucrător cu normă întreagă)

²³ <http://www.iwak-frankfurt.de/documents/brochure/april2011.pdf>

²⁴ În principal femei migrante care coabitează adesea cu o persoană în vârstă dependentă și care lucrează adesea pe piața gri, fără permis de reședință.

²⁵ <http://www.iwak-frankfurt.de/documents/brochure/april2011.pdf>

Bonul de servicii este un instrument, printre altele, care îmbunătățește solvabilitatea cererii. Acesta este, de asemenea, un instrument interesant, deoarece este flexibil și ușor de utilizat. Acest din urmă aspect este deosebit de important pentru persoanele în vârstă (persoane dependente sau nu) care trebuie să obțină asistență. Regimul permite, de asemenea, simplificarea procedurilor administrative, permite o verificare continuă a persoanelor cărora le-au fost distribuite aceste bonuri și favorizează dezvoltarea activităților economice locale. El permite, de asemenea, trasabilitatea financiară care permite o evaluare mai simplă a costurilor și earn-back-ului (a se vedea punctul 3.2).

În Franța sistemul de bonuri CESU²⁶, pe care gospodăriile le pot obține de la bănci sau ca un beneficiu de la angajatorii lor²⁷, vizează crearea de locuri de muncă formale, în gospodării private. În 2005 „planul Borloo” a abordat simultan o serie de aspecte de politică legate de servicii pentru persoane: dreptul muncii, legislația privind protecția socială, controlul calității și aspectele organizaționale²⁸. Ca urmare, între 2005 și 2009, Franța a reușit să creeze 500 000 noi locuri de muncă supuse contribuțiilor sociale în gospodării private, în special pentru grupurile aflate la periferia pieței muncii. Ocuparea informală a forței de muncă a putut fi astfel redusă cu 70%²⁹. Gospodăriile au, de asemenea, posibilitatea de a fi angajatori direcți ai lucrătorilor casnici, cu proceduri administrative simplificate³⁰. Volumul de piață pentru serviciile casnice pentru anul 2009 a fost de 16 miliarde de euro. Începând cu 1987, a fost stabilită o anumită „regulă 70+”, pentru a consolida cererea persoanelor în vârstă cu obiectivul ca o gospodărie cu persoane de peste 70 de ani să nu trebuiască să plătească nicio contribuție socială pentru lucrătorii angajați direct.

În Germania, mai multe instrumente sprijină crearea de locuri de muncă formale în acest sector, de exemplu instituția „mini-jobs”, care permite gospodăriilor private să utilizeze o procedură simplificată de înregistrare a lucrătorilor casnici („Haushaltsscheckverfahren”). Aceștia din urmă pot obține până la 400 EUR pe lună, iar gospodăriile în calitate de angajatori pot beneficia de niveluri reduse ale impozitelor pentru contribuțiile la asigurările sociale (14,34% rată fixă pentru contribuții, inclusiv acțiuni de asigurări de sănătate și de accident, acestea fiind cele mai importante articole)³¹.

În Austria³², munca neoficială în gospodării este răspândită în mod tradițional, cu excepția ITL. O strategie de legalizare a asistenței pe termen lung în gospodării private a început în 2007 și a reușit să reducă ocuparea informală (de către migranți) a forței de muncă în gospodării ale persoanelor în vârstă cu 80% în doi ani. În alte domenii de servicii interne, cea mai mare parte a lucrărilor este încă efectuată neoficial. Austria a lansat, de asemenea, un sistem de bonuri pentru a promova angajarea formală, cu toate acestea, doar 1 000 de bonuri sunt vândute pe an. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că cheltuielile cu acest bon pentru gospodărie sunt mai mari față de prețul actual al pieței informale pentru aceste servicii.

²⁶ Bonul CESU (Cheque Emploi Service Universel) <http://www.cesu.urssaf.fr/cesweb/home.jsp>

²⁷ Privind principiul bonurilor de servicii prefinanțate, a se vedea „Le cheque-service, un instrument pour le développement des services de proximité”, Fondation Roi Baudouin, Belgia, octombrie 1994.

²⁸ <http://www.travail-emploi-sante.gouv.fr/actualite-presse.42/dossiers-de-presse.46/presentation-du-plan-de.82.html>

²⁹ A se vedea nota de subsol 25

³⁰ <http://www.fepem.fr/>

³¹ A se vedea nota de subsol 25

³² A se vedea nota de subsol 25

3. PIAȚA MUNCII ȘI PROVOCĂRILE POLITICE

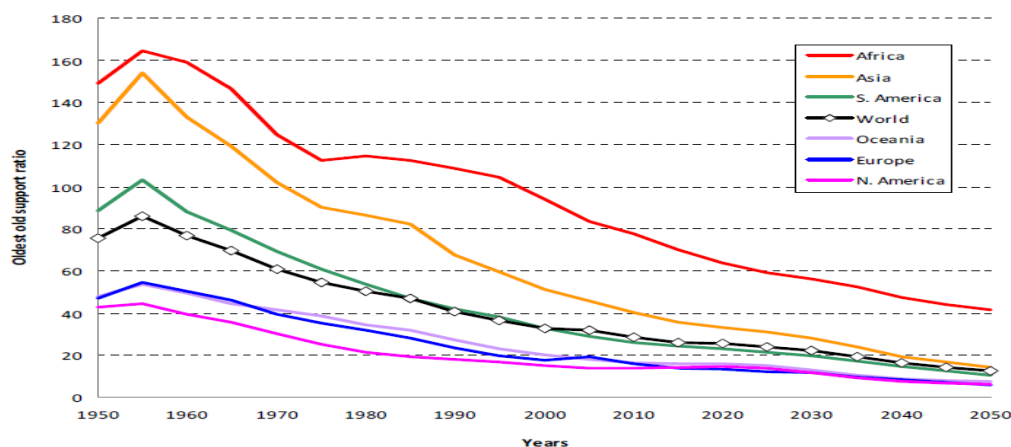
3.1. O mai bună conciliere a vieții profesionale cu viața de familie

Aducând rata de ocupare a forței de muncă la 75% pentru populația în vârstă de 20-64 de ani, până în 2020, statele membre vor acorda în mod special prioritate încurajării femeilor să muncească și îmbunătățirii echilibrului între viața profesională și cea privată.

În conformitate cu estimările recente, numărul europenilor cu vârsta de peste 65 de ani aproape că se va dubla în următorii 50 de ani, de la 87,5 de milioane în 2010 la 152,6 de milioane în 2060³³. În același timp, populația aptă de muncă începe să scadă, după mai multe decenii de creștere continuă.

Cu privire la furnizarea de asistență pe termen lung (ITL), rezervorul de cariere informale va mai scădea în următorii ani și decenii, ca rezultat al participării mai ridicate a femeilor și a persoanelor în vârstă pe piața muncii. O analiză aprofundată a tendințelor demografice în următoarele decenii arată un declin (a se vedea figura 2) al ponderii sprijinului acordat persoanelor în vârstă (OOSR: 50-74 / față de 85). Recrutarea de personal de îngrijire din afara familiei va fi din ce în ce mai important pentru satisfacerea nevoilor de asistență pe termen lung (ITL). Un studiu recent referitor la Regatul Unit³⁴ a concluzionat că oferta de îngrijire intensivă informală a persoanelor în vârstă cu handicap de către copiii adulți ai respectivelor persoane este puțin probabil să țină pasul cu cererea în anii următori.

Figura 2: Evoluția ponderii Sprijinului acordat persoanelor în vârstă - OOSR

Sursă: 2008; Pickard et al., 2009

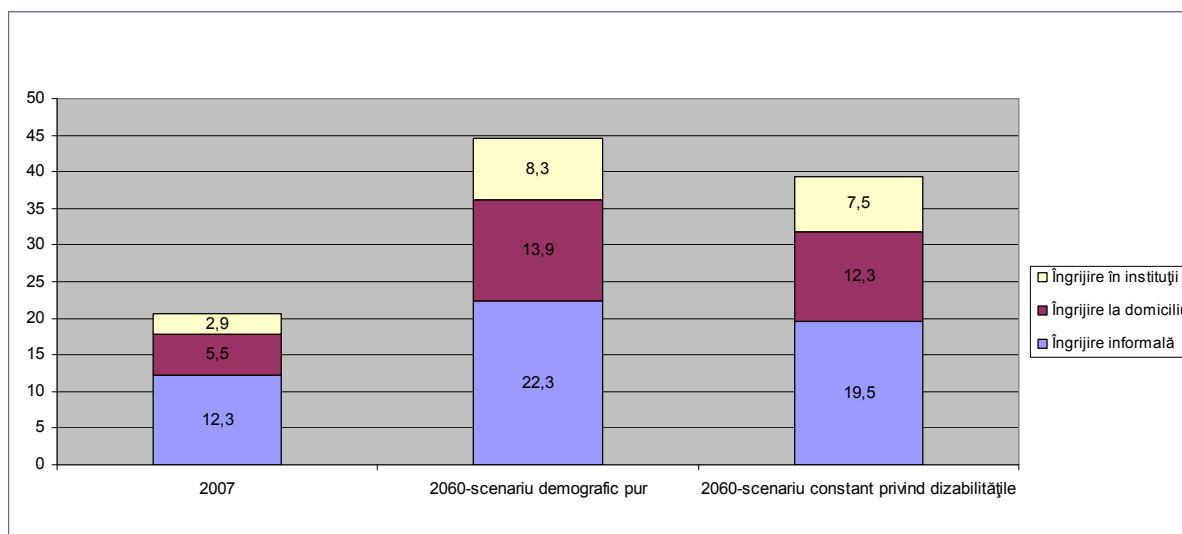
Pentru a identifica viitorul număr de persoane necesitând ITL, este necesară o analiză a factorilor care stau la baza nevoilor de ITL, cum ar fi limitările de activitate, handicapurile și bolile sau condițiile care le generează. Legăturile clare și precise între toți acești factori nu sunt întotdeauna ușor de demonstrat. Cercetările au arătat că nevoile de asistență pe termen lung sunt în mare parte generate de handicapuri, acestea din urmă având legătură cu structura de vârstă a populației și prevalența unor boli și afecțiuni. Pe baza acestei constatări și a tendințelor demografice menționate anterior (în special evoluția populației de peste 80 de ani),

³³ Raportul privind îmbătrânirea populației (2012), pagina 20:
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf

³⁴ Sursă: GHS 2000/2001 și 2001/2002, Government Actuaries Department population and marital status projections, 2001 Census, PSSRU modelling, extrase din Pickard et al., 2009

a fost efectuată o extrapolare a numărului potențial de beneficiari de ITL (a se vedea figura 3).

Figura 3: Număr estimat de beneficiari în diverse unități de îngrijire pe termen lung în UE-27 în conformitate cu unele scenarii alternative

Surse: Comisia Europeană și Comitetul pentru politică economică (2009)

În afara costurilor sistemelor de pensii, care ar putea fi mai greu de susținut pe măsură ce populația activă scade, îmbătrânirea populației va conduce inevitabil la presiuni din ce în ce mai mari pentru guverne pentru a furniza servicii sociale³⁵. Aceste modificări vor duce la o reducere a ofertei de lucru în gospodării și discrepanța între nevoia de îngrijire și oferta de îngrijiri formale se va accentua. Ca urmare, există un risc ca gospodăriile să angajeze lucrători nedeclarați pentru a le ajuta în aceste activități, pentru a găsi o soluție la nevoile lor.

3.2. Potențialul creării de locuri de muncă cu costuri scăzute pentru finanțele publice

Posibilitatea unei intervenții publice mai ample trebuie să fie analizată cu atenție în ceea ce privește posibilul impact al acesteia în sporirea deficitului public. Prin urmare, este necesară o analiză aprofundată, pentru a se estima costurile reale ale viitoarelor posibile intervenții publice. După cum s-a menționat deja, diferite state membre sprijină deja cererea și oferta de SPG. Deși aceste sisteme pot fi costisitoare pentru bugetul public la o primă vedere, statul primește înapoi parțial intervenția făcută prin:

- impozite personale/contribuții la asigurările sociale suplimentare și reduceri ale indemnizațiilor de șomaj legate de crearea de locuri de muncă (efecte earn-back).
- factori externi care sunt mai dificil de cuantificat, cum ar fi un echilibru mai bun între viața profesională și viața privată, care contribuie, de asemenea, la creșterea competitivității prin mai puțin stres, mai puțin absenteism și la o mai mare productivitate; economiile realizate în comparație cu costurile unor soluții alternative (în special pentru ITL și posibilitatea ca persoanele în vârstă să rămână la domiciliu); crearea de locuri de muncă/posturi de conducere pentru prestator; un consum mai mare de către lucrători,

³⁵

Raport privind îmbătrânirea populației 2009: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication14992_en.pdf

creșterea cererii globale, etc. (efecte earn-back indirecte).

Bonurile de servicii belgiene: o sursă prețioasă de informații cantitative

Bonurile de servicii din Belgia pot fi folosite pentru activitățile efectuate la domiciliu (curățenie, spălarea și călcarea rufelor, gătit și cusătorie) și în afara domiciliului (cumpărături, călcarea rufelor într-un atelier de călătorie și furnizare de asistență pentru transportul de persoane în condiții specifice). Pentru moment, aceste bonuri nu pot fi utilizate pentru reparații sau grădinarit. Utilizatorul plătește pe oră 7,5 EUR pentru serviciu, costul real este de 20,80 EUR și diferența (13,30) este finanțată de RVA/ONEM³⁶. Pe lângă acest supliment, autoritățile permit gospodăriilor să își deducă cheltuielile din veniturile impozabile (prețul după deducerea fiscală = 5,25 EUR).

Pe baza unui studiu³⁷ realizat pentru guvernul belgian, costul net de intervenție pentru sistem este:

Costul brut 1 430 432,704 EUR

Efecte earn-back 629 734 509 EUR

Efecte earn-back indirecte între 418 275 083 și 534 575 083 EUR³⁸

Cost net între 382 423 112 și 266 123 112 EUR

Potrivit acestui raport, utilizatorul pare dispus să plătească suma de 8,59 EUR pe piața neagră. În acest caz, deductibilitatea fiscală ar putea fi suprimată, iar prețul unui bon de servicii crescut până la 8,59 EUR. Costul net pentru autoritățile publice devine egal cu 82 478 861 EUR sau devine negativ (în acest caz, un beneficiu) -33 821 139 EUR. În medie, costul net este de 24 328 861 EUR sau o intervenție de 304 EUR pe comandă (80 000 de locuri de muncă cu normă întreagă create de punerea în aplicare a sistemului de bonuri de servicii). Presupunerea că, pentru utilizatori, costurile sunt egale cu prețurile de pe piața neagră pare realistă și logică.

Raportul arată, de asemenea, un impact interesant al bonurilor: 10,4% din utilizatori au declarat că pot crește timpul lor de lucru/șansele de angajare delegând anumite sarcini prin utilizarea bonurilor de servicii și 0,6% din utilizatori au declarat că ar putea intra din nou pe piața forței de muncă, deoarece pot desfășura o activitate plătită în loc să petreacă timpul efectuând activități gospodărești. 10,8% din utilizatori au declarat că fără bonuri de servicii ar fi obligați să își reducă timpul de lucru.

Autoritățile publice ar trebui să aibă o viziune amplă a costurilor întrucât deseori sectorul care investește și cel care primește prestațiile sunt diferite. Acest lucru va contribui la înțelegerea costului net real al sprijinului public acordat la crearea de locuri de muncă în acest sector. O imagine de ansamblu asupra beneficiarilor este, de asemenea, necesară. De exemplu, mecanismul de reducere a impozitelor este în favoarea familiilor cu venituri mari, în timp ce familiile cu venituri foarte mici beneficiază de scutirea de co-plăți, lăsând familiilor cu

³⁶ RVA (*Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening*)/ONEM (*Office national de l'emploi*)

³⁷ IDEA CONSULT „*Evaluation du régime des titres services pour les services et emplois de proximité 2010*”: http://www.ideaconsult.be/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=54&projid=277

³⁸ Pagina 114 din raportul IDEA, a se vedea nota de subsol 37

venituri medii, mai numeroase, să își asume o parte comparativ mai mare din povara financiară a sistemului tradițional³⁹.

Impactul pe termen lung al dezvoltării stabile a SPG ar trebui să fie, de asemenea, luat în considerare atunci când se are în vedere acordarea de sprijin financiar public la cererea și/sau oferta de astfel de servicii.

Extrapolările simple ar trebui să fie întotdeauna realizate cu precauție. Cu toate acestea, ținând seama de concluziile anterioare (necesitățile care decurg din aspectele demografice, ocupațiile elementare, limitarea costurilor bugetare nete), unele calcule de bază pot fi utile pentru a ilustra potențialul de oferte de locuri de muncă pe care l-ar putea genera o mai mare susținere a SPG la nivelul UE:

- o extrapolare a sistemului belgian la UE (luând în considerare dimensiunile respective ale celor două populații, simpla înmulțire cu 50) oferă un cost net de 1,2 miliarde de euro pentru 4 milioane de noi locuri de muncă în sectorul serviciilor gospodărești.
- dacă fiecare persoană care are un loc de muncă în prezent (215 000 000) externalizează numai 1 oră/săptămână (față de 2,5 ore pe care populația adultă europeană le petrece în medie zilnic pentru activități gospodărești, după cum s-a menționat în secțiunea 2.1), rezultă un potențial de aproximativ 5,5 milioane de noi locuri de muncă⁴⁰.

3.3. Calitatea serviciilor și calitatea muncii

Lucrătorii în sectoarele SPG sunt în principal femei care lucrează în principal cu timp parțial, cu un nivel de competențe relativ scăzut și adesea din familii de migranți. Aceștia sunt adesea angajați direct de către familii în-un mod neregulat, ceea ce poate afecta calitatea serviciilor, în special a serviciilor de îngrijire. Pentru a garanta calitatea serviciilor, lucrătorii ar trebui să aibă un loc de muncă stabil cu un minim de ore de lucru, competențele adecvate, precum și condiții bune de muncă. Prin urmare, intervenția publică ar putea fi justificată, în ceea ce privește anumite aspecte legate de calitatea serviciilor.

Calitate

După cum sugerează Platforma socială⁴¹ în recomandările sale „pentru a atinge calitatea serviciilor sociale și de sănătate”, „calitatea trebuie să fie definită la nivel local – cel mai apropiat de utilizatorii serviciilor”. Este important să se respecte necesitățile utilizatorului (sex, vârstă, religie, origine etnică etc.) și ar trebui furnizată formare în acest sens.

Un proiect lansat de Rețeaua Socială Europeană privind evoluția relațiilor dintre finanțator, furnizor și utilizatorul de servicii pentru persoanele în vârstă în Europa⁴² sugerează că ar putea fi puse în practică mecanisme de control pentru a evalua și controla calitatea serviciilor oferite și că statele membre ar trebui să se asigure că persoanele care angajează migranți ilegali vor fi sancționate în conformitate cu Directiva 2009/52/CE. Aceasta ar trebui să se aplice fiecărei organizații, agenții sau serviciu. Rămân de elaborat indicatorii de calitate.

³⁹ Grupul de experți UE privind egalitatea între femei și bărbați și ocuparea de locuri de muncă în sectorul asistenței pe termen lung pentru persoanele vârstnice. Dispoziții și furnizori din 33 de țări europene

⁴⁰ 215 000 000 ore / 40h

⁴¹ http://cms.horus.be/files/99907/MediaArchive/Policies/SocialPlatform_Nine_Principles_EN.pdf

⁴² <http://www.esn-eu.org/commissioning-for-quality/index.htm>

În acest context, Cadrul european de voluntariat pentru calitatea serviciilor sociale menționat anterior⁴³ este un instrument util pentru a promova IC și ITL de calitate: acesta identifică principiile de calitate cu privire la caracteristicile de care trebuie să dispună un serviciu social pentru a aborda nevoile și așteptările multiple ale utilizatorilor de servicii și cu privire la diferitele dimensiuni ale furnizării de servicii (disponibilitatea, accesibilitatea, costul, accentul pus pe persoane, exhaustivitatea, continuitatea, orientarea către rezultate, respectarea drepturilor utilizatorilor, participarea și responsabilizarea, parteneriatul, buna guvernare, condiții de lucru bune și mediul de lucru/investiția în capitalul uman și infrastructura fizică adecvată). De asemenea, acesta sugerează criteriile operaționale care ar putea fi utile pentru monitorizarea și evaluarea calității serviciilor sociale. În plus, aceasta prezintă elemente metodologice pentru dezvoltarea de instrumente de calitate (standarde sau indicatori) la nivel național sau local.

Astfel cum a fost sugerat de către Grupul UE la nivel înalt pentru persoanele cu handicap în documentul său de poziție privind serviciile sociale de interes general, externalizarea sustenabilă a serviciilor necesită o bună calitate a serviciilor de îngrijire, precum și a serviciilor pentru activitățile gospodărești⁴⁴. Sunt necesare, de asemenea, standarde obligatorii de calitate și mecanisme de control public corespunzătoare.

Competențe și formare

Inițiativa emblematică a Uniunii Europene din cadrul strategiei Europa 2020 „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” susține inițiativele din statele membre de recunoaștere a calificărilor dobândite în furnizarea îngrijirilor acordate rudelor dependente.

IC și ITL nu necesită competențe tehnice de nivel înalt, ca, de exemplu, în cazul serviciilor de sănătate profesionale. Prin urmare, acestea pot fi atrăgătoare pentru a permite persoanelor să obțină o bună integrare pe piața muncii, cu posibilități ulterioare pentru îmbunătățirea competențelor și eventualele modernizări. Trebuie să fie disponibile oportunități de formare pentru a asigura îmbunătățirea competențelor și ar trebui să fie posibil ca furnizorii de asistență să treacă printr-un proces de certificare. Din acest punct de vedere, este necesar să se îmbunătățească cooperarea dintre piața muncii și piața de formare profesională⁴⁵ pentru a încuraja recunoașterea „învățării informale și a celei non-formale”.

De exemplu, recenta Comunicare a Comisiei privind spațiile pentru îngrijirea copiilor⁴⁶, pune accent pe necesitatea unei mai bune calificări a personalului în IC.

În 1996, partenerii sociali europeni în sectorul de curățenie au semnat un memorandum cu privire la noi surse de locuri de muncă⁴⁷ în care au subliniat importanța dezvoltării competențelor și a calității condițiilor de lucru pentru dezvoltarea activităților de curățenie la domiciliu.

Tehnologii

⁴³ A se vedea secțiunea 2 și nota de subsol 7

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4483&langId=en>

⁴⁵ Comunicatul Bruges: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf

⁴⁶ http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/childhoodcom_en.pdf

⁴⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/dsw/public/actRetrieveText.do?id=10713

Externalizarea SPG ar putea să sporească productivitatea acestor activități datorită unei mai bune utilizări a tehnologiilor și datorită investițiilor în domeniul formării profesionale, externalizarea fiind, de obicei, asociată cu specializarea.

Proiectul CARICT⁴⁸, coordonat de Institutul JRC-IPTS al Comisiei, a evaluat în mod sistematic și la nivelul UE un număr de 52 de practici bazate pe TIC pentru îngrijirea la domiciliu în mai multe state membre, din punctul de vedere al impactului și al eficienței costurilor. Exemple inspiratoare au putut fi comunicate între statele membre/Statele membre au putut să facă schimb de idei inspiratoare [de exemplu, SOPHIA (DE), CAMPUS (IT) și e-îngrijire/E-Care (IT)]. Tehnologia poate fi folosită pentru a sprijini formarea și atestarea în mod eficient la scară largă, pentru organizarea piețelor forței de muncă [de exemplu, FEPEN (FR)], pentru a crea noi oportunități de voluntariat, pentru a spori atractivitatea muncii în domeniul îngrijirii și pentru a-i ajuta pe furnizorii de asistență să echilibreze activitatea de îngrijire și alte activități.

Tehnologiile informației și comunicațiilor pot permite învățarea la distanță și auto-învățarea pentru furnizorii de activități de îngrijire care se confruntă cu constrângeri semnificative de timp și mobilitate, care îi împiedică să participe la cursuri periodice directe din cauza activităților de îngrijire desfășurate (de exemplu, City and Guilds – Learning for Living, Caring with Confidence în Regatul Unit, Coidanet în Spania, Aspasia în Italia)⁴⁹. TIC poate sprijini, de asemenea, certificarea pe scară largă a competențelor.

4. CALEA DE URMAT

Dat fiind impactul previzibil al evoluției demografice în societățile noastre, piețele europene ale muncii trebuie să devină mai incluzive și rata de ocupare a forței de muncă trebuie să crească. SPG oferă posibilități semnificative în acest sens, care permit o mai bună echilibrare a vieții profesionale cu cea privată, pentru a crește productivitatea și transferarea muncii nedeclarate către piața oficială a forței de muncă.

Prin prezentul document, serviciile Comisiei invită toate părțile interesate să formuleze observații referitoare la acțiunile posibile pentru a aborda chestiunea promovării creării de noi locuri de muncă în sectoarele SPG. În special, se urmărește cunoașterea opiniilor părților implicate cu privire la:

- modalitățile de îmbunătățire a evaluării și monitorizării nivelului de ocupare a forței de muncă în cadrul SPG, luând în considerare impactul crizei actuale, pierderea puterii de cumpărare, problemele legate de excluderea de pe piața muncii și potențialul efect pozitiv asupra creării sau dezvoltării IMM-urilor;
- utilitatea dezvoltării schimbului de experiență, în special în ceea ce privește instrumentele utilizate sau preconizate de susținere a SPG, cu o atenție deosebită față de rentabilitate și reducerea muncii nedeclarate;
- modalități de asigurare a serviciilor de calitate și a locurilor de muncă (necesități în materie de competențe, condiții de muncă), inclusiv, eventual, prin dezvoltarea de standarde de calitate;

⁴⁸ <http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers.html#projects>

⁴⁹ Kluzer S., Redecker C. și Centeno C. (2010) *Long-term care Challenges in an Ageing Society: The role of ICT and Migrants, JRC IPTS Scientific and Technical Report Series*, EUR 24382 EN disponibil la: <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=3299>

- alte modalități de a asigura o mai mare profesionalizare a locurilor de muncă în cadrul SPG.

Prezentul raport angajează numai serviciile Comisiei care au participat la redactarea sa. Acesta a fost întocmit ca o bază pentru dezbateri și nu aduce atingere formei finale a unei eventuale decizii a Comisiei.

Răspunsurile pot fi trimise la empl-household-services@ec.europa.eu

Persoanele care nu au acces la internet pot trimite răspunsurile lor prin poștă la următoarea adresă:

European Commission
Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune
Discuție privind serviciile pentru persoane și gospodării
Unitatea C2
Rue Joseph II 2 – 1040 Bruxelles – Belgia

Termenul limită pentru răspuns: 15 iulie 2012